

*Панченко Ольга,
PhD, старший викладач
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»*

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Цілі сталого розвитку орієнтовані на допомогу підприємствам у вирішенні декількох ключових викликів у наступні роки: управління репутаційним ризиком; реагування на «мегатенденції», зокрема глобалізацію та цифровізацію; задоволення вимог інвесторів щодо більшої прозорості звітності. За всіма означеними напрямками важливу роль відіграють фахівці з управлінського обліку, починаючи від розробки бізнес-пропозицій для досягнення відповідних цілей сталого розвитку і закінчуючи координацією ініціатив сталого розвитку з корпоративною стратегією на рівні правління [3].

Управлінський облік дозволяє оцінити ефективність витрат у різних аспектах та зіставити їх з отриманими результатами. За рахунок здатності використовувати фінансові й нефінансові дані управлінські звіти забезпечують менеджмент підприємства інформацію, яка дозволяє реалізовувати стратегію за всіма напрямками сталого розвитку (економічним, соціальним та екологічним).

У екологічній сфері управлінський облік відіграє ключову роль у розрахунку витрат, що будуть залучені для аналізу, зокрема реалізується принцип «різні витрати для різних цілей». Тобто визначення витрат безпосередньо залежить від мети їх здійснення та відповідно центрів відповідальності. Одна з економічних інтерпретацій сталого розвитку, що має на меті включення його міркувань у процес прийняття рішень, ґрунтується на концепції інтерналізації екологічних витрат або витрат, пов'язаних зі сталим розвитком. Можливо, найважливішим фактором ефективного досягнення сталого розвитку є «правильне ціноутворення». Включення соціальних витрат та встановлення ціни на природні ресурси, що нині виступають безкоштовним осередком відходів суспільства, до ціни сировини й готової продукції дозволить ефективно використовувати означені ресурси та зменшити забруднення довкілля [1].

Окремі науковці нині у структурі управлінського обліку виділяють екологічний як самостійний напрям наголошуючи, що навіть за короткої історії існування він уже впливає на внутрішню та зовнішню політику підприємства. Даний облік пропонує відповідний інструментарій та інформаційний ресурс для різного рівня менеджменту.

Як і у випадку з традиційним управлінським обліком екологічний управлінський облік (ЕМА) спрямований на задоволення потреб менеджменту в інформації для прийняття управлінських рішень. Одним з домінуючих напрямків ЕМА було управління відходами та розробка обліку витрат на матеріальні потоки (MFCA) для зменшення відходів, що призводить до більш ефективного використання матеріалів. MFCA є однією з небагатьох сфер, де були розроблені добровільні міжнародні стандарти для керівництва прийняттям управлінських

рішень [4]. Починаючи з 2002 року проведено низку ситуаційних досліджень, які підтверджують актуальність системи ЕМА. З того часу також відбулися численні зміни в фокусі інтересів у сфері управління навколишнім середовищем та стійким розвитком, які також вплинули на розробку та вивчення ЕМА [2].

У своїх дослідженнях Rounaghi наголошує, що збалансоване управління сприяє визначенню екологічних ризиків і можливостей, а також допомагає виміряти їх вплив на довкілля. Систему екологічного обліку він розглядає як низку завдань, які розширюють можливості системи бухгалтерського обліку визнавати, документувати та повідомляти про вплив екологічної шкоди та забруднення навколишнього середовища. За баченням автора дана система ґрунтується на інтеграції довкілля як форми капіталу та врахуванні екологічних витрат як легітимного виду витрат при проведенні фінансових та обчислювальних процедур [5].

Таким чином, екологічний управлінський облік можна визначити як широкий набір різних інструментів обліку, які надають інформацію для підтримки керівництва в покращенні екологічних та економічних показників організації, включаючи його вплив за межі організаційних кордонів [2; 4].

Отже, розвиток екологічного управлінського обліку має важливе значення в сучасних реаліях, оскільки дозволяє раціоналізувати політику впливу на навколишнє середовище та забезпечує ефективне використання природних ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Anouk van Heeren. Management Accounting for sustainable development. URL: <https://docplayer.net/5545204-Management-accounting-for-sustainable-development-a-chain-related-case-study-between-costa-rica-and-the-netherlands.html>.
2. Burritt R. L., Schaltegger S., Christ K. L. Environmental Management Accounting – Developments Over the Last 20 years from a Framework Perspective. *Australian Accounting Review*. 2023. Vol. 33. Is.4. P. 336-351. DOI: <https://doi.org/10.1111/auar.12407>.
3. CGMA: Creating a Sustainable Future: The role of the accountant in implementing the Sustainable Development Goals. URL: <https://integratedreporting.ifrs.org/resource/cgma-creating-a-sustainable-future-the-role-of-the-accountant-in-implementing-the-sustainable-development-goals/>.
4. Gunarathne N., Lee K. H., Hitigala Kaluarachchilage P. K. Tackling the Integration Challenge Between Environmental Strategy and Environmental Management Accounting. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*. 2023. № 36 (1). P. 63-95.
5. Rounaghi M. M. Economic analysis of using green accounting and environmental accounting to identify environmental costs and sustainability indicators. *Int. J. Ethics Syst.* 2019. № 35. P. 504-512.

*Прошукало Дмитро,
студент 4 курсу,
Науковий керівник - Дворник Інна, к.е.н., доцент
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»*

**ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В УМОВИХ
НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА РИЗИКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВ**

Прийняття рішення є основою управління. Своєчасно прийняте науково-обґрунтоване рішення стимулює виробництво, а слабке, або несвоєчасно